



TRONDHEIM KOMMUNE
Ordføreren

Kommunal- og regionaldepartementet
Pb 8112, Dep

0032 OSLO

Vår saksbehandler
Kari Arnes

Vår ref.
06/12992/
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
19.09.2006

HØRING- RAPPORT OM ELEKTRONISK STEMMEGIVNING

Vedlagt følger saksprotokoll og sakspapirer i formannskapets sak 302/06, som svar på utsendt høring av rapport om elektronisk stemmegivning.

Med hilsen
TRONDHEIM KOMMUNE


Rita Ottervik
ordfører


Kari Arnes
leder

Postadresse:
TRONDHEIM KOMMUNE
Ordføreren
7004 Trondheim

Besøksadresse:
Munkegata 1

Telefon:
+47 72 54 61 11

Telefaks:
+47 72 54 77 72

Organisasjonsnummer:
NO 942 110 464

E-postadresse: ordforer.postmottak@trondheim.kommune.no

Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

Sakspapirer for Formannskapet

Saksnr.: Utvalg
302/06 Formannskapet

Møtedato
19.09.2006

HØRING-RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVNING- UTFORDRINGER OG MULIGHETER"

Arkivsaknr.
06/12992

Møtedato:
19.09.2006

Møtesaksnr.
302/06

Forslag til vedtak:

Formannskapet vedtar høringsuttalelse som foreslått i saksutredningen.

Saksutredning:

Saken gjelder høringsuttalelse fra Trondheim kommune til en rapport om elektronisk stemmegiving.

Bakgrunn

En arbeidsgruppe nedsatt av kommunal- og regionaldepartementet har laget en rapport som vurderer innføring av elektronisk stemmegiving ved politiske valg i Norge. Vedlagt er høringsbrev, som kort oppsummerer arbeidsgruppens hovedkonklusjoner.

Om rapporten

Rapporten har vurdert mange forhold som er relevante i forbindelse med eventuell innføring av elektronisk stemmegiving. I tillegg til teknologi har man sett på demokratiske prinsipper, jus, økonomi og administrasjon. Hovedproblemstillingen er elektronisk stemmegiving i såkalte ukontrollerte omgivelser, altså utenfor stemmelokalet. Bruk av internett vil være meget sentralt i den forbindelse.

Arbeidsgruppen framfører ingen bastante konklusjoner, men velger å legge fram en rekke argumenter og momenter. Som eksempler på argumenter for stemmegiving på internett kan nevnes:

- Enklere og mindre kostnadskrevende for velgeren
- Bedre tilgjengelighet
- Kan øke valgdeltakelsen, spesielt blant unge
- Raskere og mer nøyaktig valgoppgjør
- Kan redusere bemanningsbehov og dermed kostnader
- Potensiale for større dialog ved rådgivende folkeavstemninger oa
- Nettløsninger er tatt i bruk på mange samfunnsområder

Tilsvarende kan det argumenteres mot internettvalg:

- Kan åpne for kjøp og salg av stemmer
- Vanskelig å sikre hemmelig valg ("family voting")
- Kan skape økt klaseskille (digitale skiller)
- Fare for teknisk svikt
- Kan svekke velgernes tillit til valgprosessen
- Usikkert om valgdeltakelsen vil øke
- Gir ikke økonomiske besparelser på kort sikt

Videre diskuterer rapporten ulike måter elektronisk stemmegiving kan gjennomføres på. For å sikre hemmelig valg og unngå kjøp og salg av stemmer, foreslås det at velgeren gis en "angremulighet", slik at man kan stemme på nytt (på forhånd eller i valglokalet) dersom man har vært utsatt for "utilbørlig press" av noe slag. Videre diskuteres ulike tekniske løsninger, for eksempel koding og digital signatur.

Rapporten gir ingen anbefaling om å sette i gang med elektronisk stemmegiving her og nå. Elektronisk stemmegiving i valglokalene (ved PC-er eller "valgomater") anbefales ikke pga store kostnader (utstyr, vedlikehold, bemanning, opplæring). Elektronisk stemmegiving utenfor valglokalene anbefales ikke med dagens teknologi.

På den andre siden gir rapporten klare anbefalinger for videre arbeid:

- For å møte framtidige utfordringer i forbindelse med elektronisk stemmegiving, må norske myndigheter har en offensiv holdning til dette spørsmålet.
- Det må settes i gang kontrollerte og planmessige forsøk med elektronisk stemmegiving for å

Trondheim kommune

- høste erfaringer og for å skape tillit blant velgerne.
- Forsøkene må planlegges, gjennomføres, evalueres og finansieres sentralt.

Vurdering

For ivrige tilhengere av elektroniske løsninger, også i forbindelse med valg, vil nok rapporten være noe skuffende. Man anbefaler rett og slett ikke e-valg her og nå, først og fremst av sikkerhetsmessige grunner.

I vårt forslag til høringsuttalelse har vi valgt å akseptere dette synet og legge vekt på rapportens anbefalinger til videre arbeid.

Forslag til høringsuttalelse

Trondheim kommune støtter i all hovedsak arbeidsgruppens konklusjoner. Følgende hovedpunkter anser vi som spesielt viktige:

- Elektronisk stemmegiving bør innføres trinnvis, i første omgang i kontrollerte omgivelser, og som et supplement til papirbasert stemmegiving.
- Det bør gjennomføres forsøk som et ledd i innføringen. Disse forsøkene må planlegges, gjennomføres, finansieres og evalueres sentralt, i samarbeid med utvalgte kommuner.
- Norge bør ha en offensiv holdning til elektronisk stemmegiving for å kunne møte velgernes forventninger i framtida.

I tillegg vil vi kort kommentere noen av problemstillingene som arbeidsgruppen har drøftet:

- Vi slutter oss til det overordnede målet om å "gjøre det enklere og mindre kostnadskrevende for velgeren å utøve sine demokratiske rettigheter" (s.11). Det er positivt at man her har velgeren som utgangspunkt. Arbeidsgruppen påpeker selv at dette målet kan gå på bekostning av valgets "høytidelighet". Vi ser denne mulige motsetningen, men mener at et levende demokrati sikres best ved å gi velgerne opplevelsen av reell påvirkning, snarere enn opplevelse av høytid.
- Velgernes tillit er viktig, og arbeidsgruppen gir en god oversikt over krav til sertifiseringsordninger. Dette, samt at rapporten også diskuterer mulige tekniske løsninger og gir en skisse til kravspesifikasjon, er gjør at rapporten er et meget verdifullt grunnlag for videre arbeid med e-valg i Norge. Hvorvidt teknologien medfører at lekmannskontrollen må vike for ekspertene, er en interessant problemstilling som allerede er aktuell i forbindelse med valg (og i samfunnet for øvrig, for den saks skyld). Elektroniske løsninger er i dag i bruk i forbindelse med manntall, registrering av stemmegivinger, telling av avgitte stemmesedler, valgoppgjør og kandidat kåring. Arbeidsgruppens forslag om sertifisering av personell, virksomheter, prosedyrer, rutiner og teknisk utstyr/løsninger er relevant også i dag.
- Skillet mellom kontrollerte og ukontrollerte omgivelser (eks i valglokalet kontra hjemmefra) er nødvendig i forhold til prinsippet om hemmelig valg. Arbeidsgruppen foreslår at stemmegiving i ukontrollerte omgivelser bare gjennomføres i fase 1 (forhåndsstemming). Dersom en velger er blitt utsatt for press eller kjøp og salg av stemmer i fase 1, kan velgeren stemme på nytt i fase 2 (valgting) i kontrollerte omgivelser der hemmelig valg er sikret. Vi ser behovet for disse skillene (kontrollert/ukontrollert og fase1/fase2) med dagens teknologi, men håper at det på lang sikt vil være mulig å fjerne skillet mellom fase1 og fase2. Begrepene forhåndsstemming og valgting vil da erstattes av en valgperiode, der stemmer kan mottas elektronisk fra en startdato til en sluttdato uavhengig av stemmested. Valgresultatet vil være klart umiddelbart etter at det stenges for stemmegiving.
- Vi er helt enige i arbeidsgruppens vurderinger i forhold til at det ikke vil være penger å spare på elektronisk stemmegiving slik det her er foreslått. Tvert om vil det medføre økte

Trondheim kommune

kostnader, som må finansieres statlig, slik arbeidsgruppen påpeker.

Avslutningsvis vil vi oppsummere våre begrunnelser for å arbeide i retning elektronisk stemmegiving:

- Mange velgere har en forventning om å kunne stemme elektronisk, og det er grunn til at flere og flere vil ha den forventningen i framtida.
- Elektronisk valg gir et raskt og sikkert valgresultat.
- Elektronisk valg kan i framtida være både effektivt og kostnadseffektivt.

Ordføreren i Trondheim, 12.09.2006

Knut Fagstad
Rita Ottervik
ordfører

Kari Aarnes
Kari Aarnes
sekretariatsleder

Vedlegg: Høringsbrev fra kommunal- og regionaldepartementet datert 13.03.2006

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 19.09.2006
Sak: 302/06

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 06/12992
Tittel: HØRING-RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK
STEMMEGIVNING- UTFORDRINGER OG MULIGHETER"

Behandling:

Odd Anders With (KrF) foreslo på vegne av KrF og H:

Av hensyn til behovet for hemmelige valg og den sikkerhet og troverdighet som demokratiske valg forutsetter, bør det ikke innføres elektroniskstemmegivning utenfor godkjente valglokaler. En slik mulighet ville også favorisere den aldersgruppen som likevel er i stand til å oppsøke et valglokale. Men moderne teknologi bør kunne benyttes i opptellingsarbeidet.

Votering:

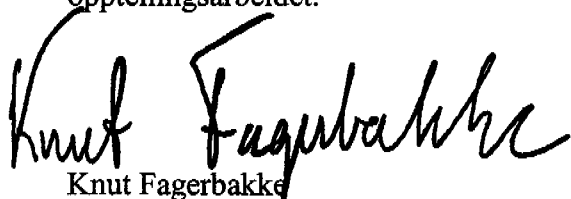
Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Forslag fremmet av With ble enstemmig vedtatt

VEDTAK:

Formannskapet vedtar høringsuttalelse som foreslått i saksutredningen med følgende tillegg:

Av hensyn til behovet for hemmelige valg og den sikkerhet og troverdighet som demokratiske valg forutsetter, bør det ikke innføres elektroniskstemmegivning utenfor godkjente valglokaler. En slik mulighet ville også favorisere den aldersgruppen som likevel er i stand til å oppsøke et valglokale. Men moderne teknologi bør kunne benyttes i opptellingsarbeidet.



Knut Fagerbakke
Fung.ordfører



Kari Aarnes